

TA2017/17 ST JØRGENSVEITA 9, TRONDHEIM

Arkeologisk undersøkelse i forbindelse med vannlekkasje

Chris McLees

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)
 Storgata 2, Postboks 736 Sentrum, 0105 Oslo
 Telefon: 23 35 50 00
www.niku.no

Tittel TA2017/17 St Jørgensveita 9, Trondheim Arkeologisk undersøkelse i forbindelse med vannlekkasje	Rapporttype/nummer NIKU Oppdragsrapport 121/2017	Publiseringsdato 11.12.2017
	Prosjektnummer 1021176	Oppdragstidspunkt 17.&25.10.2017
	Forsidebilde Graving av Hull 2, grøften i sør. Sett mot ØNØ. C. McLees. Da60271_012	
Forfatter(e) Chris McLees	Sider 10	Tilgjengelighet Åpen
	Avdeling Arkeologi	

Prosjektleder Chris McLees
Prosjektmedarbeider(e)
Kvalitetssikrer Skriv her

Oppdragsgiver(e) Riksantikvaren (MPT)
--

<p>Sammendrag</p> <p>Et hull ble gravd foran trappen til bakgårdsinngangene til eiendommen i et forsøk på å reparere en vannlekkasje som hadde vært peilet inn til dette stedet. Hullet målte 1,80 m x 1,30 m. Hullets nordlige tredjedel ble gravd i en dybde på 1,50 m, mens de midtre og sørlige tredjedelene ble gravd i en dybde på henholdsvis 1,20 m og 0,40 m. Det ble påvist tykke påførte nyere tids avsetninger i hullet. I bunnen av nordre delen ble det avdekket toppen av en steinbrolegning av ukjent alder og funksjonelle tilknytning. Lokalisering av lekkasjen viste seg å være feil. Den lå nemlig lengere inn i leilighet, og vannrøret befant seg lengre sør. En ny stikkvannledning ble ført inn i eiendommen ved graving av et grunnere grøft fra vannledningen i sør og fram til trappene. Det ble kun påvist øverste delen av den samme lagsekvansen som ble påvist i det opprinnelige hullet.</p>

Emneord St Jørgensveita Kirkeruin Middelalder torg Brolegning
--

Avdelingsleder

Lise Marie Bye Johansen

Forord

Innholdsfortegnelse

1	Bakgrunn	6
2	Overvåkningens resultater	7
3	Konklusjoner.....	10
4	Vedlegg	10
4.1	Fotoliste.....	10

1 Bakgrunn

Det vises til Riksantikvarens oppdragsbestilling datert 26.9.2017 samt vedtak datert 02.10.2017 (RA saksnr. 07/01848-8). NIKU ble av Riksantikvaren bedt om å overvåke graving i forbindelse med reparasjon av vannlekkasje i St Jørgensveita 9. Det arkeologiske arbeidet ble betraktet som et mindre privat tiltak der kostnader bæres av staten.

Det viste seg at tiltakets lokalisering på eiendommen ble feilaktig oppfattet av Riksantikvaren og NIKU grunnet misvisende opplysning i søknaden, og NIKUs prosjektbeskrivelse tok dermed utgangspunkt i en misforståelse. Lekkassen viste seg å ha blitt peilet inn til et sted under trappen ved bakgårdsinngangen til leilighetene i St Jørgensveita 9, og ikke inntil sørveggen til naboeiendommen i nord som opprinnelig oppfattet. Riksantikvaren tillot imidlertid graving på det nye stedet under samme vilkår.

Tiltaket besto da av graving av et hull (Hull 1) foran trappen for å nå ned til eksisterende vannledning på 1,5 m dybde (fig. 1 - 4). Dette ble gjennomført 17.10.2017, og ble overvåket av Chris McLees, NIKU Trondheim. Det ble imidlertid gjort klart underveis i graving at vannledningen ikke befant seg foran trappen, og at lekkassen hadde blitt feil lokalisert. Arbeidet ble stanset i påvente av en ny runde med peiling. Dette viste at lekkassen lå egentlig innenfor leiligheten, og at vannledningen lå i gårdsplassens sørøstre hjørne og snudde seg ikke nordover mot trappen som opprinnelig antatt. Tiltakshaveren oversendte en ny søknad til ytterligere graving av en ca 0,5 m dypt N-S gående grøft fra vannledning i gårdsplassens SØ hjørne til punktet midt på trappen som opprinnelig ble søkt om (Hull 2, fig. 1 og 5). Grøften ble gravd for å føre en ny vannledning som ble tilkoblet den eksisterende vannledning inn i huset. Riksantikvaren innvilget søknaden 24.10.2010, og den nye grøften ble gravd 25.10.2017, også dette ble overvåket av Chris McLees.

Grunnet den innestengte bygningsmassen på stedet var det ikke mulig å foreta innmåling med Cpos. Inngrepenes utstrekning ble målt inn i forhold til bygningsmassen.

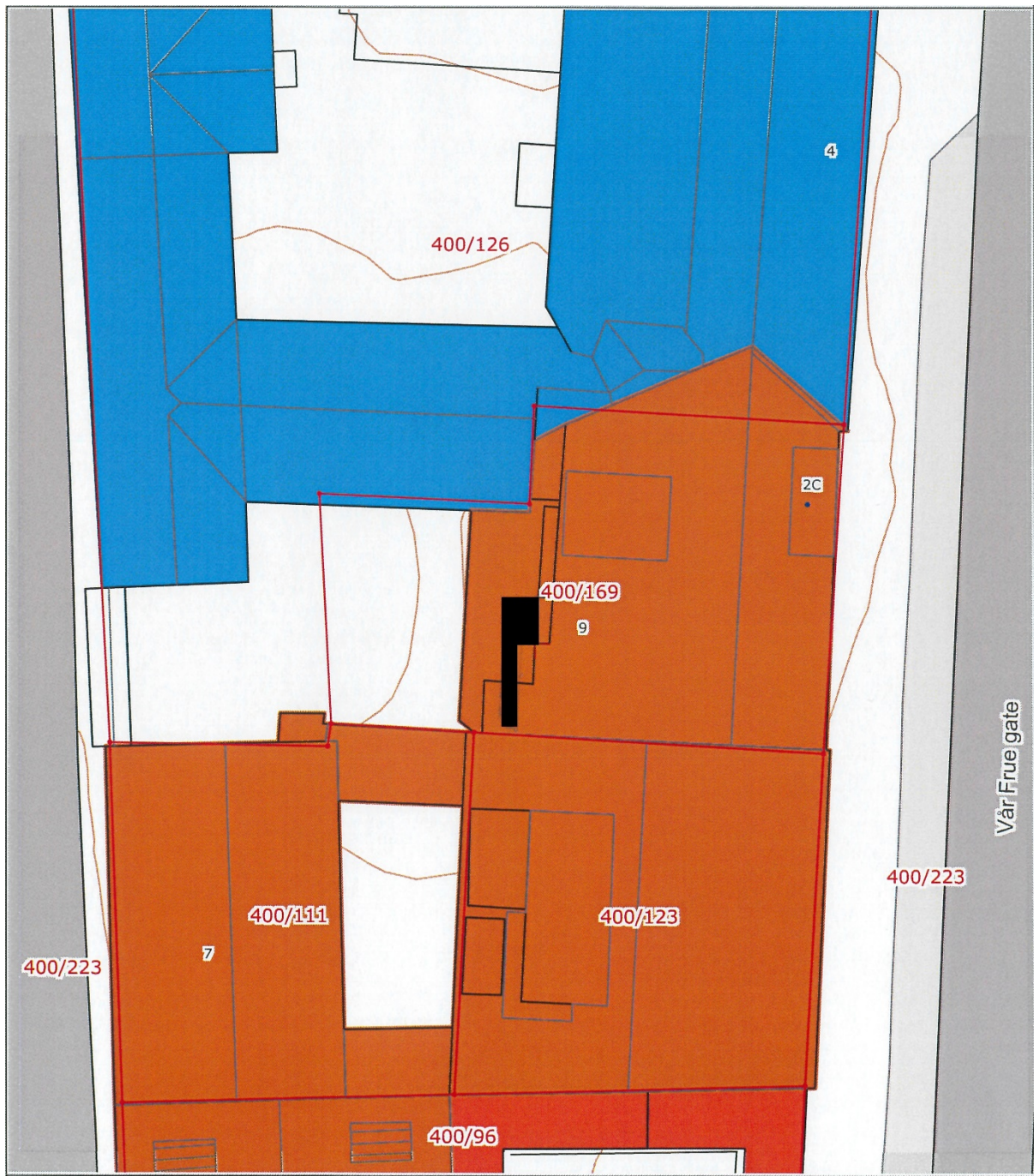

Fig. 1 Kart som viser tiltakets beliggenhet. Fra Trondheim kommunes kart. 1:250

2 Overvåkningens resultater

Hull 1

Dette ble gravd foran trappen til bakgårdsinngangene til eiendommens leiligheter (fig. 2). Hullet var rektangulær, og målte 1,80 m x 1,30 m. Hullets nordlige tredjedel ble gravd i en dybde på 1,50 m, mens de midtre og sørlige tredjedelene ble gravd i en dybde på henholdsvis 1,20 m og 0,40 m. Det lå en kabelrør langsmed hullets søndre kant ved en dybde på ca 50 cm under bakkenivå.

Fig. 2 Hull 1. Lagdeling nummerert. Sett mot SØ. Da60271_007.

Fig. 3 Hull 1. Lagdeling nummerert. Sett mot Ø. Da60271_003.

Øverst fantes et ca 40 cm tykt settesand for hellene i bakgården. Dette lå over et ca 50 cm tykt, veldig mørkt grå kompakt silt-sand blandet med grus, spredte røde og gule teglfragmenter, dyrebein og enkelte nyere tids keramikkskår (1), som i sin tur lå over et tynt gjennomgående horisont bestående av knuste gul teglfragmenter og steinfragmenter (2). Under dette fantes et ca 50 cm tykt mindre kompakt mørkt grå silt-sand, blandet med enkelte røde og gule teglfragmenter, steiner, dyrebein fragmenter, og noen grå leire klumper (3). Under dette laget i hullets bunn i nord ble det avdekket et mindre parti (ca 30cm x 30cm) av et trolig mer utstrakt *in situ* steinbrolegning, bestående av større tettstilte kuppelsteiner som satt i grå sand (fig. 4). Brolegning hellet bratt nedover mot vest.

Fig. 4 Hull 1. Steinbrogning i bunn. Sett mot S. Da60271_002

Hull 2: grøft gravd mellom det Hull 1 og vannledningen i sør

Etter mangelen av lekkasje og vannledning ble konstatert, ble Hull 1 i nord fylt igjen med en del av de oppgravde massene. Noen dager senere ble det gravd en smal grøft fra vannledningen i gårds plassens SØ hjørne og fram til omtrent midtveis i det første hullet (omslagsbilde og fig. 5). Grøften var 3,50 m lang x ca 0,90 m bred og ca 0,70m dyp, som tilsvarte dybden av vannledningen under bakkenivået. Det øverste 0,30 m besto av settesand for hellene. Under dette lå et mørkt grått silt-sand lag iblandet røde teglfragmenter som tilsynelatende var det samme som lag 1 i det første hullet.

Fig. 5 Hull 2: grøft gravd mellom Hull 1 og vannledningen i S. Sett mot Ø. Da60271_010.

3 Konklusjoner

Plassering av det første hullet viste seg å være feil i forhold til lekkasjen, og førte til at det ble fjernet en unødvendig mengde kulturlag på stedet. Kulturlagene var imidlertid meget omrotet, og er trolig tilkjørt stedet som oppfylling. Det øverste laget (1) var av nyere tids datering og påført stedet. Den tynne horisonten bestående av knuste gule teglstein (2) under dette utgjorde trolig en form for overflate på toppen av det underliggende laget, som ble påvist lengst nord (3). Også dette er trolig av etterreformatoriske datering. Dette lå over en steinbrolegning som er den eneste fast konstruksjon påvist på stedet. Denne lå ca 1,50 m under dagens bakkenivå ved en høyde som antas å være ca 11,40 moh (beregnet ut fra høydene som angis på omkringliggende åpne arealer på det gamle 1:500 kartet vedlagt søknaden). Brolegningens alder, funksjon og arkitektonisk/kulturhistorisk sammenheng er vanskelig å bedømme. En mulig tolkning er at den utgjør rester av et gulv i en gjenfylt kjeller. Det kan bemerkes at det ligger en velbevart steinkjeller i tilknytning nabogården St Jørgensveita 11. Andre mulige sammenhenger kan være som brolegning på det gamle torvet, eller en brolegning tilknyttet kirkebygningen som er påvist like øst for tiltaksstedet. Det ble imidlertid ikke påvist spor etter verken kirkeruinen eller kirkegården, og det fantes ikke omrotet menneskebein i lagene.

4 Vedlegg

4.1 Fotoliste

Bildene er lagret i Vitenskapsmuseets database

Filnavn	Motiv	Strukturnr/Objektnr	Sett mot	Fotograf	Opptaksdato
Da60271_001.tif	Hull 1	Steinbrolegning i bunn	S	Chris McLees	17.10.2017
Da60271_002.tif	Hull 1		S	Chris McLees	17.10.2017
Da60271_003.tif	Hull 1	Lagdeling i østre profilvegg	Ø	Chris McLees	17.10.2017
Da60271_004.tif	Hull 1	Lagdeling i søndre profil	S	Chris McLees	17.10.2017
Da60271_005.tif	Hull 1	Lagdeling i østre profil	Ø	Chris McLees	17.10.2017
Da60271_006.tif	Hull 1	Oversikt	NØ	Chris McLees	17.10.2017
Da60271_007.tif	Hull 1	Oversikt	SØ	Chris McLees	17.10.2017
Da60271_008.tif	Hull 1	Oversikt	SØ	Chris McLees	17.10.2017
Da60271_009.tif	Hull 2	Oversikt	Ø	Chris McLees	25.10.2017
Da60271_010.tif	Hull 2	Oversikt	Ø	Chris McLees	25.10.2017
Da60271_011.tif	Hull 2	Oversikt - vannledning i hjørne	SØ	Chris McLees	25.10.2017
Da60271_012.tif	Hull 2	Oversikt	ØNØ	Chris McLees	25.10.2017
Da60271_013.tif	Hull 2	Oversikt	SØ	Chris McLees	25.10.2017
Da60271_014.tif	Hull 2	Oversikt	ØNØ	Chris McLees	25.10.2017

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Instituttet driver forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som by- og landskapsplanlegging, arkeologi, konservering og bygningsvern.

Våre ansatte er konservatorer, arkeologer, arkitekter, ingeniører, geografer, etnologer, samfunnsvitere, kunsthistorikere, forskere og rådgivere med spesiell kompetanse på kulturarv og kulturminner.

www.niku.no

NIKU Oppdragsrapport 121/2017

NIKU hovedkontor
Storgata 2
Postboks 736 Sentrum
0105 OSLO
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tønsberg
Farmannsveien 30
3111 TØNSBERG
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Bergen
Dreggsallmenningen 3
Postboks 4112 Sandviken
5835 BERGEN
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Trondheim
Kjøpmannsgata 1b
7013 TRONDHEIM
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tromsø
Framsenteret
Hjalmar Johansens gt.
14
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00